

Høring – NOU 2019: 17 Domstolstruktur, og et forslag om endringer i rettskretsene og domstoloven

Justis- og beredskapsdepartementet har oversendt til høring Domstolkommisjonen utredning NOU 2019: 17 Domstolstruktur, sammen med et alternativt forslag fra departementet om bare å endre tingrettenes rettskretser i tråd med flertallet i kommisjonens forslag.

Namsos kommune uttrykker innledningsvis følgende i sitt høringssvar til departementet:

- 1. Namdal Tingrett må videreføres med domstol i Namsos*
- 2. Namdal Tingrett må også i det videre ledes av en sorenskriver lokalisert i Namsos*
- 3. Styrk mindre tingretter ved å revidere eksisterende rettskretser. For Namdal Tingrett kan dette bety at nabo- kommuner i nærområdet til dagens 10 kommuner blir en del av Namdal Tingrett.*
- 4. Namdal Tingrett blir lokalisering for ledelsen og administrasjonen i Trøndelag rettskrets, hvis denne opprettes.*

Videre vil kommunens høringssvar omhandle:

1. Om kommisjonen og mandatet.

En fastslår innledningsvis at det foregår en klar endring i utviklingen av lokalsamfunn og landet vårt.

Det skjer en sentralisering og befolkningsvekst i og rundt større bysentra, mens fraflytting og gradvis forgubbing av befolkningen er resultatet i øvrige deler av vårt langstrakte land.

En oppfatter ikke at regjeringen uttrykker dette som politiske målsettinger, men i praktisk politikk er det på mange tunge og sentrale samfunnsområder besluttet og iverksatt omstilling og effektivisering som nettopp forsterker og eskalerer den utviklingen som her beskrives.

Det vises til politi, samferdsel, forsvaret, universitet og høyskoler og spesialisthelsetjenestetilbudet for å liste opp eksempel

Domstolkommisjonen som ble oppnevnt i august 2017, skulle utrede domstolenes organisering og uavhengighet, og legge til rette for effektivisering og forbedring av arbeidet i domstolene, blant annet gjennom raskere saksavvikling og digitalisering.

Det ble fremlagt en første delrapport som tok for seg domstolenes struktur 1. oktober 2019, og det er denne som er grunnlaget for den aktuelle høringsrunden. Departementet har selv skrevet til forslag om endringer i rettskretser og organisering av disse.

Andre delrapport er varslet skal framlegges tidlig i september 2020.

Kommunen påpeker at de samme forutsetninger og premisser for å vurdere domstolstrukturen i denne saken, er lagt til grunn for øvrige reformer og omstillinger som det er vist til tidligere.

Ikke overraskende kan det registreres at forslag og løsninger som etter hvert iverksettes har i hovedsak samme innretning og er gjenkjennelige med sentralisering og stordriftsfordeler som virkemidler.

Dette oppfatter en også er hovedretningen på utviklingen av domstolstrukturen slik det framkommer i høringsforslaget.

2. Kommisjonens sammensetning:

Namsos kommune vil innledningsvis også kommentere sammensetningen av domstolkommisjonens medlemmer, hvor det er de store sentrale byene som er representert i kommisjonen. Oslo, Trondheim, Bergen, Stavanger, Drammen og Tromsø for å liste opp.

Det etterlyses en sammensetning som kan gjenspeile en bredere representasjon geografisk og også faglig ståsted hos de jurister som kommisjonen er sammensatt av.

Dette kunne ha gitt kommisjonen kunnskap og legitimitet med at også medlemmer som hadde representert «mindre» domstoler var med å utforme forslagene fra kommisjonen.

3. Delrapport om domstolstruktur:

I domstolkommisjonens arbeid med å besvare et omfattende mandat som berører arbeidsformer, bruk av digitale ressurser og forbedringsarbeid innenfor

domstolene, registreres at oppdraget innledes med å fastlegge domstolstrukturen. Altså hvor mange og hvor domstolene skal være lokaliserte. Dette kommer **før** at de sentrale spørsmål om domstolenes framtidige arbeidsformer og modernisering og bruk av digitale verktøy er utredet og beskrevet.

Namsos kommune mener at det ville ha vært bedre å utrede morgendagens domstoler – organisering og uavhengighet ved å avklare endringer i hvordan domstolene skal fylle sine oppgaver i fremtiden, og så deretter vurdert hvordan struktur det er hensiktsmessig å organisere domstolene etter.

Ny teknologi og nye arbeidsformer kan jo nettopp være forutsetninger for å videreføre at domstoler i fremtiden er lokalisert der hvor folk bor også utenfor bysentra.

4. Namdal Tingrett er viktig for Namsos og Namdalen:

Kommunen tar til etterretning at forslaget fra Justis- og beredskapsdepartementet innebærer at Namdal Tingrett skal bestå videre innenfor en ny organisering av Trøndelag rettskrets.

Vår høring vil særskilt omtale etableringen av rettskretser og rettssteder i et eget avsnitt.

At Namdal Tingrett er etablert i Namsos og i Namdalen er viktig av mange hensyn, og her vil vi vise til:

- i. Å gjennomføre rettsforhandlinger nære der folk bor innebærer at reiser og opphold i forbindelse med rettsforhandlinger skjer effektivt og med lavere kostnader for alle involverte parter.
- ii. At vi rekrutterer og opprettholder juridiske kompetansemiljøer i Namsos og i regionen er viktig for samfunnsutviklingen i denne delen av Trøndelag.
At flere advokater bor og virker i Namsos er nært knyttet til at Namdal Tingrett er lokalisert i Namsos.
- iii. Tingrettens tilstedeværelse i nærområdet er viktig også for at rettssystemet skal bli lagt merke til og dermed bidra til å opprettholde tillit til domstolene i befolkningen.

5. Namdal Tingrett er effektiv, tilgjengelig og har god kvalitet

I NOU 2019: 17 Domstolstruktur vektlegger utvalget hensynet til kvalitet, tilgjengelighet og effektivitet ved utforming av ny domstolstruktur.

Namsos kommune oppfatter at Namdal Tingrett oppfyller og kan vise til måloppnåelse på alle disse kriteriene.

- I. Sakstilgangen har over de siste årene vært stabilt på et omfang på like over 500 saker
- II. Saksbehandlingstiden er under de krav som er fastsatt av Stortinget
- III. Saksbehandlingstiden i Namdal Tingrett er under landsgjennomsnittet.
- IV. Namdal Tingrett er domstol for i alt 10 kommuner, som omfatter Lierne, Røyrvik, Namsskogan, Grong, Høylandet, Overhalla, Namsos, Flatanger, Nærøysund og Leka.
Det geografiske området er stort i areal og omfatter kyst, innland og bystrukturer. Det omfatter omlag én tredjedel av arealet i hele nye Trøndelag fylke.
Lengste reisetider innenfor dagens rettskrets er over 3 timer en vei, og således vil en evt flytting av domstolen i Namdal vekk fra Namsos, bety en vesentlig redusert og svekket tilgjengelighet for innbyggere i Namdalen.
- V. Namsos kommune mener at utvalgets grunnlag for å hevde at større rettskretser vil føre til bedre kvalitet er bygget på svake og usikre premisser. Disse framkommer direkte i flere forbehold og begrensninger som Frischsenteret selv har anført i sin dokumentasjon til utvalget.

Parallelt uttrykker kommunen skepsis til om kvantitative sammenligninger mellom dommere og rettsavgjørelser er metodisk holdbart, for å konkludere at det faktisk foreligger grunnlag for å dokumentere vesentlige forskjeller i kvaliteten mellom mindre og større domstoler.

Det vises også til at mandatet til domstolkommisjonen fastslår at;

«de norske domstolene fungerer godt og har generelt svært høy tillit hos befolkningen.

Dommerne fremstår som uavhengige og nøytrale, og generelt behandler domstolene saker raskt og med høy kvalitet»

6. Rettskretser og rettssteder

Namsos kommune tar som tidligere kommentert til etterretning at forslaget som er sendt ut på høring fra departementet, opprettholder domstolen i Namdal.

I høringsbrevet fremmes forslag til omfattende endringer i antallet rettskretser og hvordan domstolene organiseres innenfor disse utvidede rettskretsene. Det opprettes flere rettssteder som skal være avdelinger underlagt en felles sorenskriver som leder rettskretsen.

- I. Kommunen oppfatter at forslaget til omorganisering av rettskretser og opprettelse av flere rettssteder ikke tilfredsstillende avklarer ledelses- og styringsansvar innenfor disse nye strukturene.
Å ta stilling til hvilke konsekvenser dette har for domstolen i Namdalen blir derfor ikke mulig utfra utredningen.
- II. Å fjerne sorenskriver fra den enkelte lokale domstol, vil etter kommunens vurdering være uheldig av mange hensyn. Det nevnes her domstolens tillit og legitimitet i lokalsamfunn, kompetanse og kvalitet i domstolen, ledelsesnærhet og arbeidsmiljø for ansatte i domstolene og å sikre framtidig rekruttering til stillinger i domstolene.
- III. Det er viktig av hensyn til å sikre folkevalgt og demokratisk styring at fremtidige endringer innenfor en endret organisering av domstolene må skje gjennom vedtak fattet av politiske myndigheter.
Slik sett vil kommunen klart anbefale at domstoloven endres slik at denne myndighet ikke ligger til domstoladministrasjonen.
- IV. Namsos kommune vil konkret foreslå at det fastsettes en minimumsnorm for bemanning av tingretten, og begrunner dette med at en bemanningsnorm vil sikre og videreføre kvalitet og kompetanse i domstolene.
- V. Det foreslås videre at ledelsen for Trøndelag rettskrets plasseres i Namsos, hvis det etableres en større rettskrets i Trøndelag.
Dette vil medvirke til å spre kompetanse ut fra de større tettsteder, motvirke sentralisering innenfor Trøndelag og i Midt Norge, og styrke en av de mindre domstolene i Trøndelag.
- VI. Hvis det etableres en større rettskrets i Trøndelag bør Namsos også være rettssted for kommunene Osen og Bindal.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2020/3808-4
Saksbehandler: Morten Sommer
Dato: 01.04.2020

Høring – NOU 2019: 17 Domstolstruktur, og et forslag om endringer i rettskretsene og domstoloven

Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Namsos formannskap	28.04.2020	

Kommunedirektørens innstilling

1. Namsos formannskap vedtar forslaget som er framlagt som kommunens hørings svar på NOU 2019: 17 Domstolstruktur, og et forslag om endringer i rettskretsene og domstoloven.
2. Hørings svaret oversendes Justis- og beredskapsdepartementet.

Hjemmel for vedtaket er:

Namsos kommunes delegeringsreglement: fra kommunestyret til formannskapet 3. avsnitt

Dokumenter i saken

Type	Dato	Tittel	Adressat
I	06.03.2020	Høring – NOU 2019: 17 Domstolstruktur, og et forslag om endringer i rettskretsene og domstolloven	Justis og beredskapsdepartementet
I	06.03.2020	Høring – NOU 2019: 17 Domstolstruktur, og et forslag om endringer i rettskretsene og domstolloven – supplerende skjema til høringssvar	Justis- og beredskapsdepartementet
X	01.04.2020	Utkast til høringssvar – NOU 2019: 17 Domstolstruktur, og et forslag om endringer i rettskretsene og domstolloven	Morten Sommer
S	01.04.2020	Høring – NOU 2019: 17 Domstolstruktur, og et forslag om endringer i rettskretsene og domstolloven	
I	07.04.2020	Høringsfristen på domstolstruktur ble i dag utsatt til 2. juni for alle.	Domstolene
I	07.04.2020	Høringsfristen på domstolstruktur ble i dag utsatt til 2. juni for alle.	Domstolene
I	02.04.2020	Høring – NOU 2019: 17 Domstolstruktur, og et forslag om endringer i rettskretsene og domstolloven	Namdal regionråd

Vedlegg

- 1 Utkast til hørings svar – NOU 2019: 17 Domstolstruktur, og et forslag om endringer i rettskretsene og domstoloven
- 2 Høring – NOU 2019: 17 Domstolstruktur, og et forslag om endringer i rettskretsene og domstoloven. Supplerende skjema til hørings svar

Saksopplysninger

Regjeringen ved Justis- og beredskapsdepartementet (JD) har tidlig i mars måned lagt ut på høring Domstolkommisjonens utredning NOU 2019: 17 Domstolstruktur, sammen med et alternativt forslag fra departementet om bare å endre tingrettenes rettskretser i tråd med flertallet i kommisjonens forslag.

Høringsfristen er satt til 2. mai 2020.

Informasjon om Domstolkommisjonen finner du [her](#)

Domstolkommisjonens utredning [NOU 2019: 17 Domstolstruktur](#) finner du her.

Kommunedirektøren framlegger forslag til uttalelse i denne saken.

Vurdering

Regjeringen Solberg oppnevnte tilbake i august 2017

Domstolkommisjonen, som skulle utrede domstolenes organisering.

Utvalget fikk et omfattende mandat, som oppsummert kan listes opp slik:

- *Felleskapets ressurser må utnyttes best mulig og effektiviteten i offentlig sektor må bedres.*
- *Det må derfor legges til rette for effektivisering og forbedring av arbeidet i domstolene, blant annet gjennom raskere saksavvikling og digitalisering.*
- *Det er et behov for endringer i den gjeldende domstolstrukturen.*
- *Det nedsettes derfor et utvalg for å gjøre en ny utredning av hvordan domstolene bør organiseres for å være best mulig rustet til å ivareta forventninger om effektivitet og kvalitet og sikre deres uavhengighet gjennom omskiftelige samfunnsforhold.*

Justis- og beredskapsdepartementet ba i juni 2018 utvalget om å avgi en delutredning om punktet Domstolstruktur innen 1. oktober 2019. Det er denne delutredningen som nå sendes ut på høring, med et alternativt forslag fra departementet på deler av innstillingen fra utvalget.

Siste delutredning fra utvalget skal leveres innen 11. august 2020.

Domstolene i Norge omfattes i dag av i tillegg til Høyesterett, 6 lagmannsretter, 60 tingretter og 34 jordskifteretter.

De 100 domstolene i første- og anneninstans har til sammen 95 ulike rettssteder spredt over hele landet.

Enkelte domstoler har flere rettssteder i tillegg til hovedkontoret. Det kan enten være rettssteder med fast bemanning eller steder med tilgjengelige rettssaler

Alle tingretter dekker hvert sitt geografiske område, ved at landet er delt inn i 59 rettskretser. Hver rettskrets har én domstol i første instans, bortsett fra Oslo, som har både Oslo tingrett og Oslo byfogdembete. Hver rettskrets består av én eller flere kommuner.

Hver rettskrets ledes av en sorenskriver.

I kap 8 i utredningen framlegges utfordringsbildet for domstolene slik;

Kvalitet og fagmiljøer	Fleksibilitet og effektivitet
Mere tidkrevende og komplekse saker	Ulik arbeidsbelastning
Sårbare fagmiljøer	Ulik saksbehandlingstid
Utstrakt bruk av dommerfullmektiger	Mangel på sikre og tidsmessige lokaler
Sårbarhet for bindinger mellom aktørene i retten	Teknologisk etterslep
Krav til likebehandling	Endrede økonomiske rammebetingelser
Tilfeldig allokering av saker	

Utvalget som har vurdert og analysert disse utfordringene fremmer følgende anbefalinger for å møte disse;

- Ved å etablere større rettskretser, og derved større domstoler, enn i dagens struktur.
- Større miljøer som kan være pådrivere for fagutvikling
- Mulig å gjennomføre moderat spesialisering i alle tingrettene
- Brukere over hele landet vil få tilgang til dommere med spisskompetanse
- Alle tingretter har et tilstrekkelig stort barnefaglig miljø til å behandle barnesaker.
- Større organisasjoner kan utjevne arbeidsbelastningen mellom dommerne og saksbehandlingstiden mellom domstolene
- Med færre rettskretser vil det også bli færre domstolledere og dermed en mer hensiktsmessig ledelsesstruktur
- Bedre kommunikasjon og mer samarbeid mellom domstollederne og mellom tingrettene og Domstoladministrasjonen.
- Samlokalisering mellom jordskifterettene og tingrettene

Et flertall i utvalget anbefalte en ny struktur med 22 tingretter med 30 bemannede rettssteder.

Departementets anbefaling er endret på det siste punktet, og de fremmer forslag i saken som nå er på høring som innebærer å beholde samtlige 69 rettssteder i Norge, men å kutte antall rettskretser fra 60 til 22.

Et nærliggende område som omtales i departementets høringsbrev er på hvilken måte framtidige endringer i rettskretser og rettssteder skal foregå.

Her er gjeldende praksis at noen beslutninger her er delegert administrativt til Domstoladministrasjonen, mens andre forhold er hjemlet i en forskrift om inndelingen av domssogn og lagdømmer. Dette er omtalt i forslaget til hørings svar som kommunedirektøren framlegger til formannskapetets behandling.

Administrasjonen har i denne saken hatt et godt samarbeid med advokatmiljøet i kommunen, samt at ansatte i Namdal Tingrett har vært konsultert underveis i arbeidet. Namdal regionråd forbereder egen uttalelse i saken i likhet med kommunene i Namdalen.

Kommunedirektøren viser til forslag til hørings svar som er vedlagt saken, og innstiller overfor formannskapet at denne sendes som kommunens hørings svar i saken.

Miljømessig vurdering

Det er ikke lagt til grunn særlige vurderinger om miljømessige konsekvenser i denne saken.

Høring – NOU 2019: 17 Domstolstruktur, og et forslag om endringer i rettskretsene og domstoloven – supplerende skjema til høringssvar

Hold musepekeren over boksene og venstreklikk for å velge svar. Det utfylte skjemaet kan lagres og lastes opp sammen med høringssvaret.

1. Om høringssvaret

1.1 Hvem avgis høringssvaret på vegne av?

Privatperson

Bedrift/organisasjon

Annet

1.2 Hva dreier høringssvaret seg om? (flere kryss er mulig)

Tingrettene

Lagmannsrettene

Jordskifterettene

2. utfordringer og hensyn bak ny domstolstruktur

2.1 NOU 2019: 17 Domstolstruktur kapittel 8 gir et dekkende bilde av utfordringene domstolene står overfor.

Enig

Uenig

Ingen formening

2.2 De overordnede hensynene som bør ligge til grunn ved utforming av ny domstolstruktur er kvalitet, tilgjengelighet og effektivitet.

Enig

Uenig

Ingen formening

3. Tingrettene

3.1 Antall rettskretser bør reduseres.

Enig

Uenig

Ingen formening

(Gå til punkt 1)

3.2 Antall rettskretser bør reduseres til 22 med 30 rettssteder, i tråd med flertallet i kommisjonens forslag.

Enig

Uenig

Ingen formening

3.3 Antall rettskretser bør reduseres til 6 med 24 rettssteder, i tråd med mindretallet i kommisjonens forslag.

Enig

Uenig

Ingen formening

3.4 Antall rettskretser bør reduseres til 22 og dagens rettssteder opprettholdes, i tråd med departementets alternative forslag.

Enig

Uenig

Ingen formening

4. Jordskifterettene

4.1 Antall rettskretser bør reduseres.

Enig

Uenig

(Ca til punkt 5)

Ingen formening

4.2 Antall rettskretser bør reduseres til 13 med 20 rettssteder og samlokaliseres med tingrettene, i tråd med flertallet i kommisjonens forslag.

Enig

Uenig

Ingen formening

4.3 Jordskifterettene bør slås sammen med og utgjøre egne avdelinger i tingrettene, i tråd med mindretallet i kommisjonens forslag.

Enig

Uenig

Ingen formening

4.4 Antall rettskretser bør reduseres til 13 og dagens rettssteder opprettholdes.

Enig

Uenig

Ingen formening

5. Lagmannsrettene

5.1 Rettskretsgrensene mellom Borgarting lagmannsrett og Eidsivating lagmannsrett bør endres, i tråd med kommisjonens forslag.

Enig

Uenig

Ingen formening

5.2 Rettskretsgrensene mellom Borgarting lagmannsrett og Agder lagmannsrett bør endres, i tråd med flertallet i kommisjonens forslag.

Enig

Uenig

Ingen formening

